

УДК 338.47

ВИВЧЕННЯ ЗАКОРДОННОГО ДОСВІДУ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ НА ТРАНСПОРТІ

С. В. Гармаш

Національний технічний університет “Харківський політехнічний інститут”, Україна

У роботі аналізується закордонний досвід інтелектуалізації ринку логістичних послуг та функціонування інтелектуальних систем, які знаходять широке застосування в різних галузях, зокрема на транспорті. Широкий аспект функцій інтелектуальних транспортних систем та логістичний підхід у використанні функціональних можливостей цих систем сприяє їхньому розповсюдженню. Наводиться приклад створення та функціонування ІТС на муніципальному транспорті Польщі (м. Жешув) та аналізуються основні перешкоди введення в експлуатацію таких систем в Україні за умов цільового фінансування Євросоюзом.

Ключові слова: логістичний підхід, інтелектуальні транспортні системи, закордонний досвід, транспортна інфраструктура, функціональні можливості

Загальновідомо, що у структурі суспільного виробництва транспорт належить до сфери виробництва матеріальних послуг, яка постійно розширюється. При збільшенні об'ємів матеріалоперевезень та пасажиропотоку повинна збільшуватися кількість транспортних засобів, розширюватися сіть доріг, що спричиняє певні проблеми. Логістичний підхід дозволяє оптимально використовувати існуючі види транспорту без суттєвого його збільшення, сприяє розвитку транспортної інфраструктури, що призводить до поширення застосування ІТС. Для ефективного керування матеріальними потоками у реальному масштабі часу та для прийняття відповідних управлінських рішень застосовуються сучасні інтелектуальні експертні системи (на транспорті - інтелектуальні транспортні системи, які використовують інноваційні проекти в моделюванні та управлінні транспортними потоками при постійному зростанні матеріалоперевезень та пасажиропотоків).

Слід зазначити, що “... історія ІТС почалася в США в 1986 році, коли група вчених зібралася щоб обговорити подальший напрямок розвитку сухопутних транспортних засобів” [1]. Причинами цього стали: 1) затримки транспорту в годину-пік; 2) небезпека руху на магістралях; 3) екологічні проблеми; 4) фактор міжнародної конкуренції (в Європі та Японії тоді вже застосовувалися системи управління пасажиропотоком на принципі тотальної інформатизації: проект «Прометей» у Європі, в Японії - проекти AMTICS і RACS).

“Саме ці причини і стали основою для переходу від політики екстенсивного збільшення кількості магістралей в бік підвищення якості та пропускну здатності останніх. Результатом стало впровадження проекту IVHS (Intelligent Vehicle Highway Systems) вартістю 660 млн. дол. в 1991 році після виходу закону ISTEA (Intermodal Surface Transportation Efficiency Act). У цьому акті, зокрема, говорилося, що його метою є «... розвиток економічно ефективної національної інтермодальної транспортної системи, яка послужить опорою для успішної конкуренції країни на світовому ринку і буде обслуговувати споживачів і перевозити товари з максимальним енергозбереженням” [1].

Аналізуючи світовий досвід функціонування інтелектуальних транспортних систем, А. Р. Гайков, О. П. Євсєєва, О. В. Баранов, В. Ю. Баранов у своїй роботі “Інтелектуальні транспортні системи в Україні” [2], виокремлюють функції ІТС на основі закордонних джерел інформації [3]. Широкий діапазон функцій ІТС робить її використання дуже привабливим з економічної точки зору та для розвитку транспортної інфраструктури на перспективу, оскільки “... щоб вижити у системі сучасних ринкових відносин та наростити конкурентні переваги вітчизняним підприємствам слід не тільки оптимізувати використання власного ресурсу, обмеженого ситуацією системної кризи в країні, а й запровадити логістичний підхід у систему управління підприємствами” [4, с. 104].

Також «... одним з напрямків інноваційного розвитку економіки є використання в

управлінні інтелектуальних продуктів з логістики, форми, методи і моделі якої дозволяють забезпечити оптимальне управління інноваційно-інвестиційною діяльністю на мікро- та макроекономічному рівнях. Інноваційну логістику слід розглядати як якісний стрибок у розвитку її традиційних форм, методів і ступеню впливу на макро- та мікроекономічні процеси відтворення продукту, праці і капіталу, А інноваційну систему будь-якого рівня слід розглядати, по-перше, як інноваційно-інвестиційну систему, по-друге, як систему управління, яка охоплює дві підсистеми (підсистему, якою керують та підсистему, яка керує)» [5, с. 127-128].

У березні 2018 року автор тез проходив стажування з питань соціально-економічного розвитку за проектом “Програма наукового стажування для представників економічного напрямку” у місті Жешуві (Польща). Під час стажування було проведено ознайомлення з роботою департаменту муніципального транспорту міста. Особливу увагу було приділено функціонуванню ІТС, яка була введена в дію завдяки цільовому проекту фінансової підтримки Євросоюзу. Щодо України, то нецільове використання коштів є однією з основних перешкод надходженню інвестицій у країну. Подолання цієї корупційної складової є одним з важливих завдань влади, щоб запобігти корупційному знищенню країни в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Інтелектуальна_транспортна_система [Електронний ресурс] // Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інтелектуальна_транспортна_система
2. А. Р. Гайков, О. П. Євсєєва, О. В. Баранов, В. Ю. Баранов Інтелектуальні транспортні системи в Україні / Вісник Нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Темат. вип. : Автомобіле- та тракторобудування. – Харків : НТУ "ХПІ". – 2014. – № 9 (1052). – С. 106-112.
3. Fan Y, Khattak, A J and Shay E Intelligent Transportation Systems: What Do Publications and Patents Tell Us? Journal of Intelligent Transportation Systems, 2007, 11:2, 91-103.
4. Гармаш С. В. Інтеграція логістичних функцій в рамках логістичного менеджменту у системі управління сучасним промисловим підприємством / С. В. Гармаш // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 19 (1295). – С. 104-107. - С. 104.
5. Гармаш С. В. Використання логістичного підходу до проектування системи управління інноваційно-інвестиційного процесу підприємства / С. В. Гармаш // Вестник Нац. техн. ун-та "ХПІ" : сб. науч. тр. Темат. вып. : Технический прогресс и эффективность производства. – Харьков - НТУ "ХПИ", 2009. – № 5. – С. 126-130.

Garmash Sergii

National Technical University “Kharkiv Polytechnic Institute”, Ukraine

Analyzing of Foreign Experience of Transport Logistical Systems Functioning

Foreign experience in intellectualization of logistical services market and functioning of intelligent systems, which are widely used in different branches, in particular in transport, is analyzed in present synopsis. Wide aspect of intelligent transport systems functioning and logistical approach to using of functional possibilities of these systems encourage their spreading. An example of setting up and functioning of ITS (Intelligent Transportation System) in municipal transport in Poland is given. The main obstacles of setting into operation of such systems in Ukraine under conditions of foreign financing are mentioned.

Keywords: *logistical approach, intelligent transportation systems, foreign experience, transport infrastructure, functional possibilities.*